

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De origine mundi secundum Gentiles Cap. iij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

colligamus: fatemur tamen caerimonias Iudaeorum uiuendiq; mo-
rem non imitari. Sed non uidebuntur haec aliter nobis recte cofecta,
quali tam ipsa quae a maioribus nostris accepimus, quam Iudaeorum
priscas uirtutes in medium, ut omnibus pateant, protrahamus: sic enim
simul & Evangelicae doctrinae uirtus extabit, si ante oculos omnium
ponemus, a quibus per ipsam erroribus sumus liberati, & ad haec qua
ratione Iudaeorum scripturas admirantes, praesentem eorum uitam
recusamus. Postremo quae ratio euangelij sit, quis proprie atque sin-
cere Christianismus dicatur, quod nec Gentilium nec Iudeorum,
sed noua quaedam ac uera religio ab ipso Saluatoris nomine appel-
lata. Age iam primum omnium priscas ac primas ipsorum Theolo-
gias per singulas usque impraesentiarum uerbis diuulgatas, ac pro-
bas sapientum philosophorum de dijs, de constitutione mundi opi-
niones perspiciamus: hinc enim cognoscemus recte ne ipsa spreui-
mus an non. Scribam autem non mea, sed eorum ipsorum, qui apud
eos studiosissimi rerum humanarum diuinarumq; fuerunt uerba,
ut nemo a nobis commenta ficta atq; narrari fabulam suspicari possit.

De origine mundi secundum Gentiles.

CAPVT IIII.

Diodorus igit Siculus uir apud Graecos clarissimus, qui pro-
pe qui uniuersam historiam ad unum commodissime cor-
pus collegit, statim incipiens, haec de origine hominum
conscripsit. De prima uero hominum origine, ut a natu-
ralibus & historicis colligitur, binae fuerunt opiniones. Nam alij
cum mundum ingenerabilem atque incorruptibilem putauissent,
genus quoque hominum sempiternum esse asseruerunt, ita nunquam
initium ipsorum fuisse arbitrati sunt. Alij congenerabilem atque cor-
ruptibilem putarint, homines quoque apposite certis temporibus in-
cepisse affirmarunt. Vnam enim ante initium omnium caeli & ter-
rae cunctis simul confusis formam fuisse, postea dissepatis diuisisque
molibus uniuersi ordinem mundi conspectum, aerisque motum ha-
buisse continuum cuius partem quidem igneam ad superiores ascen-
disse partes, sursum sua propter leuitatem natura semper tendente,
qua ex causa Solem ac stellarum multitudinem uolutione totius cir-
cumferri. Partem autem turbidam atque terrestrem una cum humi-
dis

dis ad infima propter grauitatem loca descendisse, quam partē con-
 tinue longo tempore in se ipsa conuolutam maria ex humiditate, ex
 durioribus terram lutosam ac teneram concreasse, quam primum
 postea quam solaris calor exarsuauit constipatam fuisse, deinde su-
 perficie calefacta, pluribus in locis corruptionem humidi esse secu-
 tam, ex qua (ut etiam nunc in pluribus fieri solet) cum subito ad
 transactum frigus calor exarsit, animalia concreta fuisse, quæ noctu
 a circumfusa caligine alebant, & in die a colore solidiora reddeban-
 tur, ac postremo sufficiens iam crementum consecuta erupisse ab il-
 la colluue uarias has animalium formas. Quorum calidiora leuio-
 raque ad altiora loca exiliisse uolucrum appellatione nuncupata, sic-
 ciora uero ac grauiora serpentibus ac terrenis connumerata, eodem
 quoque modo humidiora in consentaneum sibi ipsi locum conflu-
 xisse aquatica nuncupata, & sic animalium diuersa genera produ-
 cta fuisse. Terram uero postquam magis Sole ac uentis induruit, ni-
 hil ex perfectioribus producere posse, ac ideo ex mutua sexuum
 coniunctione perfectiora generantur. Hanc rem ita se habuisse tra-
 gicus etiam Euripides Anaxagoræ physici auditor in fabula, quam
 Menalipem nominat, his uerbis testatur. Vna coelorum olim ac ter-
 ræ forma, sed separatio cuncta in lucē tulit, uolucres ac feras simul,
 arbores generaue natantium mortaliumque genus. Hæc de rerum
 origine prima a prisca accepimus. Cum igitur diuersis uariisque in
 partibus orbis terrarum ita producti sint homines, non iniuria una
 eademque uti lingua nequiuertunt, cum aliter alibi uocabula re-
 bus imposta sint, & primos quidem homines nulla re utili aut ar-
 te adhuc ad uiuendum inuenta fertur laboriose uitam egisse nu-
 dos absque tegmine atque tecto, qua de re multos frigore atque
 æstu, nonnulli etiam inedia periere passim. Sed paulatim experien-
 tia rerum docente, ad spelæa hyeme refugere, fruges deponere di-
 discerunt, igne deinde adinuento, artes quoque ad uiuendum ne-
 cessariæ, indigentia & usu hominibus duce ac principe sunt exco-
 gitata. Hæc nobis ille scriptor Diodorus de origine mundi & prima
 hominum uita breuiter retulit. In quibus nulla dei mentio facta ca-
 sualis quædam uniuersi productio enarratur, quibus congrua om-
 nes ferme Gentiliū philosophi conscripserunt. Quorum opiniões si
 diligenter

diligenter inspexeris, a uanis quibusdam fatuisque coniecturis profectas inuenies. Quod ut facilius facere possis, a Plutarcho tractas, tibi ante oculos ponam. Tu autem attentè diuersitatem eorum tecum considera.

Diuersa de substantia mundi philosophorum opiniones

CAPVT. V.

Thaleta ferunt primum omnium principium rerum aquam posuisse, ex ipsa cuncta esse, ac in ipsam demum deuenire arbitratur. Post eum Anaximandrum Thaletis sodalem ipsum infinitum rerum omnium generationis atque corruptionis causam dixisse. Nam ex ipso ait coelos segregatos ceterosque mundos numero infinitos, corruptionem uero & generationem multo prius ex infinitis arbitratur saeculis in se ipsis reuolutis. Hic cylindri formae esse terram asserit, tantaque profunditatis, ut ad latitudinem profunditas tertia pars inueniatur. Ait praeterea spermaticas uires ex sempiterno calido ac frigido in origine huius mundi densas fuisse, ac aliqua ex flammea pila aere hoc circumuoluta, ut testatur uelut diruta, & in quosdam circulos explicata, Solem ac Stellas constitui. Ad haec hominem primo ab alijs animalibus natum, nam alia inquit uidemus cito postea quam nata sunt ad propria pabula per se uenire, hominem vero diuurna egere lactatione. Quare nisi in primis initijs ab alijs natus, aliorum nomine secutus fuisset, nunquam educari potuisset. Hec Anaximander. Anaximenes autem principium rerum aera opinatur, quem genere infinitum, qualitatibus finitum ait, cuius condensatione ac rarefactione cuncta gigni arbitratur. Motum uero ab aeterno esse dicit, terram ex aere condensato, primum omnium factam latam magis, idcirco non absque ratione super aera contineri. Solem uero ac lunam ceterasque stellas a terra ortum habere. Itaque Solem terram esse ait uelocitate motus caliditate affecutum. Xenophanes colophonius nouum quoddam iter, praeter praedictos sibi fabricatus, nec generationem rerum, nec corruptionem ullam esse contendit, esse namque simile quicquid est. Nam si aliquid inquit gignere uer, id non fuisse antea necesse est, quod autem non est, id gigni non posse. Nam neque non ens facere aliquid, neque a non ente fieri quicquam posse. Asserit autem sensus omnes falsos